

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

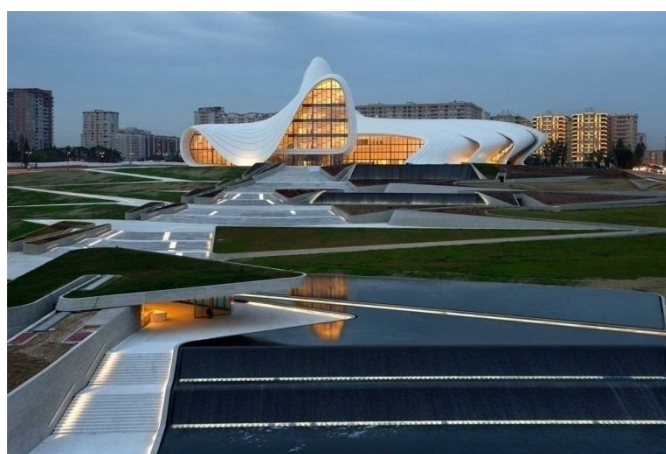
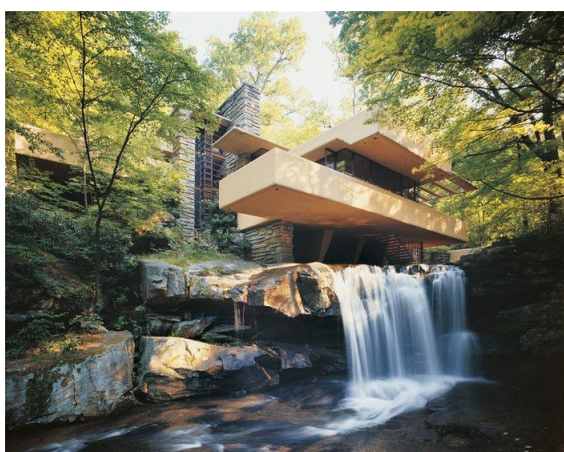
**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА імені О. М. БЕКЕТОВА**

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до організації самостійної роботи та проведення практичних занять
із навчальної дисципліни

«АРХІТЕКТУРНІ СТИЛІ ХХ СТОЛІТТЯ»

(для студентів 3 курсу спеціальності 191 – Архітектура та містобудування)

**Харків
ХНУМГ ім. О. М. Бекетова
2021**

Методичні рекомендації до організації самостійної роботи та проведення практичних занять з навчальної дисципліни «Архітектурні стилі XX століття» (для студентів 3 курсу спеціальності 191 – Архітектура та містобудування) / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова ; уклад. Г. О. Осиченко. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2021. – 28 с.

Укладач д-р арх., доц. Г. О. Осиченко

Рецензент

С. Ш. Шкляр, кандидат архітектури, доцент кафедри архітектури будівель і споруд Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова

Рекомендовано кафедрою архітектури будівель і споруд та дизайну архітектурного середовища, протокол № 3 від 23 жовтня 2020 р.

ЗМІСТ

Вступ.....	4
1 Програма навчальної дисципліни.....	6
2 Рекомендації до проведення практичних занять	6
3 Рекомендації до організації самостійної роботи студентів.....	8
4 Вимоги до оформлення й змісту реферату, презентації та доповіді	10
Список рекомендованих джерел	18
Додаток А Приклад оформлення презентації та ілюстрацій до рефератів.....	21

ВСТУП

Дисципліна «Архітектурні стилі ХХ століття» входить до циклу вибіркових дисциплін, які викладаються студентам, що навчаються за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр архітектури» освітньої програми «Архітектура» спеціальності 191 – Архітектура та містобудування. У рекомендаціях наводяться головні методичні положення й рекомендації щодо проведення практичних занять та здійснення самостійної роботи з дисципліни «Архітектурні стилі ХХ століття».

Вивчення курсу лекцій безпосередньо спирається на дисципліни «Історія архітектури, містобудування, мистецтв та дизайну», «Основи містобудування», «Історія архітектури та містобудування від Відродження до Модерну» та є попередньою для дисциплін «Критика сучасних теорій архітектури» та «Комплексне архітектурне проектування».

Метою викладання дисципліни «Архітектурні стилі ХХ століття» є здобуття студентами знань щодо різноманіття напрямків і стилів сучасної архітектури та творчості архітекторів ХХ ст. у взаємозв'язку з явищами культури, техніки, політики і соціального життя.

Головними завданнями вивчення дисципліни є такі:

- дати студенту знання з культурно-історичних та соціальних витоків розвитку архітектури модернізму та сучасної органічної архітектури;
- ознайомити студента з понятійним апаратом архітектурного формоутворення та механізмами стильоутворення в архітектурі;
- дати знання з основних проблем протистояння архітектури модернізму та явища архітектурного історизму у другій половині ХХ століття;
- дати студенту знання з еволюції архітектурного формоутворення та зміни естетичних парадигм у ході розвитку архітектури ХХ століття від модернізму до деконструкції та нелінійної архітектури.

Згідно з вимогами освітньої програми студенти повинні:

а) знати:

– сучасні архітектурні стилі, напрямки і течії архітектури ХХ ст., історію архітектури ХХ століття та чинники становлення дизайну архітектурного середовища;

– основні поняття та терміни архітектурного формоутворення: метод, стиль, канон, стильовий напрямок формоутворення тощо;

– особливості основних художніх та архітектурно-урбаністичних інноваційних досягнень провідних майстрів світової архітектури;

б) вміти:

– теоретично осмислювати передумови, методи, результати і наслідки формування архітектурного середовища як галузі дизайнерської діяльності;

– створювати архітектурні об'єкти в міському контексті з урахуванням принципів формоутворення, стильоутворення та сучасних уявлень про гармонійне штучне середовище;

– аналізувати і критично оцінювати досвід формування і розвитку штучного середовища;

– визначати, аналізувати та використовувати композиційні закономірності архітектурно-дизайнерського формоутворення;

в) мати компетентності:

– застосовувати основні теорії проектування, реконструкції та реставрації архітектурно-містобудівних, архітектурно-середовищних і ландшафтних об'єктів, сучасні методи і технології, міжнародний і вітчизняний досвід для розв'язання складних спеціалізованих задач архітектури та містобудування;

– застосовувати художньо-композиційні засади в архітектурно-містобудівному проектуванні.

1 ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль 1 Архітектурні стилі ХХ ст.

Змістовий модуль 1.1 Архітектурний модернізм першої половини ХХ століття і його складові

Розглядаються і аналізуються витoki, фактори і передумови формування модерністського напрямку в архітектурі, особливості регіональних проявів модернізму першої половини ХХ століття. Формується уявлення про напрями, стилі і лінії в архітектурі початку ХХ ст., вивчаються особливості перших шкіл архітектури і дизайну – Баухаус, ВХУТЕМАС – ВХУТЕІН. Аналізуються і порівнюються стилі і напрями раціоналістичної лінії (функціоналізм, неопластицизм і конструктивізм), синтетичної лінії (органічна архітектура, експресіонізм) та декоративної лінії (ретроспективізм, неокласицизм, ар-деко).

Змістовий модуль 1.2 Архітектурні стилі і напрями післявоєнної доби ХХ століття

Розглядаються і аналізуються особливості еволюції архітектури модернізму після Другої Світової війни в проявах неофункціоналізму, неоекспресіонізму, бруталізму, метаболізму та структуралізму. Хронологічно цей період охоплює 1950 – 1980 рр. ХХ століття. Аналізуються протиріччя архітектури 1950–1980 рр., що виражаються у наявності протилежних підходів від техніцизму до контекстуалізму.

Змістовий модуль 1.3 Різноманіття стилів та архітектурних напрямів кінця ХХ – початку ХХІ ст

Особлива увага надається перелому в розвитку сучасної архітектури в 1980–1990 рр., що знаменує повернення до історизму. В цьому контексті розглядається філософія і різноманіття проявів архітектурного постмодернізму, поява регіоналізму та переоцінка вернакулярної архітектури. Предметом подальших розгляду й вивчення у даному тематичному блоці є провідні світові напрями: хайтек, техноекспресіонізм, деконструктивізм, екологічна архітектура. Авангардистські течії кінця ХХ століття представлені

неоавангардизмом, неомодернізмом та мінімалізмом, а архітектура початку ХХІ століття представлена новою парадигмою нелінійної архітектури (параметрична, дигітальна архітектура тощо).

2 РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Мета проведення практичних занять – поглиблений аналіз вивчення історії архітектури ХХ століття. На заняттях заслуховуються доповіді студентів разом з презентаціями, проводиться обмін думками, ознайомлення з сучасними різновидами, стилями та об'єктами провідних архітекторів сучасності (табл.1).

Таблиця 1 – Теми практичних занять

Тема	Зміст (план)	Кількість ауд. годин
1	2	3
Змістовий модуль 1.1		
Тема 1.1.1 Архітектурні напрями початку ХХ століття	– освоєння термінологічного апарату дисципліни та архітектурного формоутворення; – поглиблений аналіз та визначення характерних рис стилів модерністського напрямку; – творчість видатних архітекторів-модерністів; – доповіді по рефератам та показ презентацій	6

Продовження таблиці 1

1	2	3
Змістовий модуль 1.2		
Тема 1.2.1 Еволюція архітектурних стилів і напрямків другої половини XX століття	– поглиблений аналіз та визначення характерних рис стилів і напрямків; – ремінісценції історизму в архітектурі другої половини XX століття; – доповіді по рефератах та показ презентацій	3
Змістовий модуль 1.3		
Тема 1.3.1 Архітектура на межі XX та XXI століття	– поглиблений аналіз та визначення характерних рис стилів і напрямків; – творчість видатних архітекторів останньої чверті XX – початку XXI ст.; – доповіді по рефератах та показ презентацій	6

Практичні заняття мають важливе значення для вивчення історії розвитку архітектурних стилів, напрямків та течій XX століття (реалізують дидактичний принцип зв'язку теорії з практикою) і орієнтовані на вирішення наступних завдань: поглиблення, закріплення і конкретизацію знань, отриманих на лекціях і в процесі самостійної роботи; формування практичних умінь і навичок, необхідних у майбутній професійній діяльності; вміння вести дискусію та відстоювати свою точку зору; розвиток умінь спостерігати і пояснювати явища, що вивчаються; розвитку самостійності тощо.

3 РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Самостійна робота – вид діяльності, що виконується студентами за завданням викладача без його безпосередньої участі, або будь-який вид

діяльності, пов'язаний з оволодінням знань. Самостійна робота студентів (далі самостійна робота) є одним із видів навчальних занять студентів.

Самостійна робота проводиться з метою:

- поглиблення та розширення теоретичних знань з історії архітектурних стилів ХХ століття;
- формування умінь використовувати довідкову документацію та спеціальну літературу;
- розвитку пізнавальних здібностей і активності студентів, творчої ініціативи, відповідальності й організованості;
- формування самостійності мислення, здібностей до саморозвитку, самовдосконалення та самореалізації.

Самостійну роботу рекомендується проводити за таким планом:

1. Опрацювання першоджерел, наукової літератури, сайтів щодо історії архітектури ХХ – початку ХХ століть та провідних архітекторів.

2. Аналіз робіт архітектора або певного стилю певного періоду розвитку архітектури ХХ століття, написання реферату, добірка та виготовлення ілюстрацій до різних періодів або стильових напрямків або до робіт архітекторів.

3. Оформлення реферату та виготовлення презентацій.

4. Підготовка доповіді за темою модулю та виступ на заняттях.

Оцінюються результати роботи наступним чином (табл.2).

Таблиця 2 – Види завдань і максимальна кількість балів

Види завдань та засоби контролю	Розподіл балів
1	2
Змістовий модуль 1.1	25
Опрацювання першоджерел, наукової літератури, аналіз творчості, написання реферату, виготовлення ілюстрацій до різних стильових напрямків або робіт світових архітекторів першої половини ХХ ст.	15

Продовження таблиці 2

1	2
Підготовлення презентації № 1, активність на заняттях	5
Доповідь на занятті з презентацією	5
Змістовий модуль 1.2	20
Опрацювання першоджерел, наукової літератури, аналіз творчості, виготовлення ілюстрацій до різних стильових напрямків або до робіт світових архітекторів другої половини ХХ століття	10
Підготовлення презентації № 2, активність на заняттях	5
Доповідь на занятті з презентацією	5
Змістовий модуль 1.3	25
Опрацювання першоджерел, наукової літератури, аналіз творчості, написання реферату, виготовлення ілюстрацій до різних стильових напрямків або до робіт світових архітекторів кінця ХХ століття	15
Підготовлення презентації № 3, активність на заняттях	5
Доповідь на занятті з презентацією	5
Підсумковий контроль – диф. залік	30
Усього за модулем	100

Для кожного модуля студенти виконують реферат за темою модулю та готують доповідь, яка супроводжується мультимедійною презентацією. Освоєння дисципліни включає 2 реферати та 3 доповіді з презентаціями.

4 ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ І ЗМІСТУ РЕФЕРАТУ, ПРЕЗЕНТАЦІЇ ТА ДОПОВІДІ

Вимоги до оформлення реферату:

1. Обсяг роботи повинен становити не менше 15 друкованих аркушів формату А4 тексту (14 кегль, одинарний інтервал). Листи повинні бути прошиті

та пронумеровані. Титульний лист повинен бути оформлений відповідно до зразку (рис. 1).

<p style="text-align: center;">МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА імені О. М. БЕКЕТОВА Факультет АДОМ Кафедра архітектури будівель і споруд та дизайну архітектурного середовища</p> <p style="text-align: center;">Реферат з дисципліни «Архітектурні стилі ХХ століття» на тему</p> <hr/> <p style="text-align: center;"><i>(позначається тема)</i></p> <p style="text-align: right;">Виконав (ла) ст. гр. _____ <i>П. І. Б. студента</i> Керівник д-р арх. Г. О. Осиченко</p> <p style="text-align: center;">Харків 202_</p>

Рисунок 1 – Зразок оформлення титульного аркушу реферату

2. Основний текст реферату повинен мати зміст, в якому чітко позначені розділи теми реферату. У тексті реферату заголовки розділів також повинні бути позначені. У змісті необхідно вказати сторінки, на яких викладено той чи інший розділ теми.

3. Реферат повинен складатися з наступних частин:

- вступ, в який включаються основні відомості про описуваний період, фактори появи нових тенденцій, стилів в архітектурі ХХ століття;
- основна частина, в якій розкривається зміст теми;

– висновок, в якому викладаються основні висновки по описуваного матеріалу та власна думка студента;

– список використаної літератури (не менше ніж 10 джерел);

– додаток, що включає в себе ілюстративний матеріал, схеми, таблиці тощо.

Орієнтовний зміст основної частини рефератів модулів 1, 2 і 3 для ознайомлення з творчістю архітектора включає:

– біографію архітектора та його фото;

– основні та найбільш значущі об'єкти та твори автора з описом;

– висновок, в якому викладаються основні висновки до описуваного матеріалу та власна думка студента.

Орієнтовний зміст основної частини рефератів модулів 1, 2 і 3 для ознайомлення зі стилями і напрямками певного періоду включає:

– історико-культурні, економічні та теоретичні передумови виникнення напрямку, стилю, течії, в архітектурі ХХ століття;

– основні об'єкти архітектори-представники напрямку, стилю тощо;

– особливості напрямку, стилю тощо та особливості формоутворення об'єктів;

– особиста думка студента щодо описуваного матеріалу.

Вимоги до оформлення презентації

Загальні кількість слайдів у презентації не менше ніж 15 шт. Перший слайд – є титульним листом, що містить назву теми, прізвища виконавця та викладачів. Презентація завершується слайдом з переліком використаних джерел та узагальнюючою ілюстрацією. На слайдах можливо використання тез доповіді, але не повне її дублювання. Більшість слайдів повинно містити ілюстративний матеріал до доповіді.

Презентація оформляється в програмі PowerPoint 2016. Шрифт основного тексту розміром не більше 18. Ілюстрації в презентації формуються з растрів роздільною здатністю не менше 300 dpi кожна.

Вимоги до доповіді студента

Доповідь за часом регламентується до 10–15 хвилин. Доповідь узагальнює і частково повторює зміст реферату студента. Після доповіді студента відбувається обговорення теми і доповіді (до 10 хвилин). Основні критерії при оцінці доповіді, реферату та презентації є відповідність заявленій темі, наявність авторської оцінки, глибина розкриття теми, відповідність темі представлених ілюстрацій, якість ілюстрацій та доповіді.

Приклади тем для модулів № 1, 2 та 3 надаються нижче. Студенти на свій розсуд вибирають тему по кожному з модулів або пропонують свою тему, але попередньо узгоджують її з викладачами. Тематика рефератів уточнюється щорічно і надається студентам на першому практичному занятті.

Приклади тем рефератів до модуля № 1

1. Творчість Ле Корбюзьє: «Будинок-машина для житла».
2. Функціоналізм в архітектурі 20–30-х рр. ХХ ст.
3. Неопластицизм в архітектурі 20–30-х рр. ХХ ст.
4. Експресіонізм в архітектурі 20–30-х рр. ХХ ст.
5. Концепція «універсального простору» в творчості Людвіга Міс ван дер Роє.
6. Творчість Герріт Томаса Рітвельда.
7. Концепції футуризму в архітектурі і мистецтві на початку ХХ ст.
8. Творчість Френка Ллойда Райта: будинки прерій.
9. Пізній період творчості Ф. Л. Райта.
10. Заснування Вищої школи будівництва та конструювання – Баухаус.
11. Архітектори та архітектурні групи, які найбільш повно демонстрували ідеї та концепції школи Баухаус.
12. Вища художньо-технічна майстерня ВХУТЕМАС-ВХУТЕІН як один з епіцентрів формування авангардного напрямку в архітектурі.
13. Знакові пам'ятки модерністської архітектури періоду 1919–1934 років у Відні («Червоний Відень чи Rotes Wien»).

14. Конкурс на проектування Палацу Рад у СРСР: від модернізму до історизму.
15. Роль Баухаусу в розвитку сучасної архітектури.
16. Баухаус в Тель-Авіві. «Біле місто».
17. Творчість архітектора К. Мельникова.
18. Російський конструктивізм. Особливості і визначні об'єкти.
19. Ранній період творчості архітектора Г. Шаруна.
20. Протофункціоналізм в архітектурі на початку ХХ століття.
21. Еклектика і арт деко в архітектурі США на початку ХХ ст.
22. Ретроспективізм в архітектурі північних країн Європи на поч. ХХ ст.
23. Раціоналізм в архітектурі США кінця ХІХ століття. Чикагська школа.
24. Раціоналізм в архітектурі Західної Європи кінця ХІХ ст.
25. Житлові будинки епохи конструктивізму в Україні та СРСР.
26. Знакові архітектурні об'єкти епохи конструктивізму в Харкові.
27. Конструктивізм як радянський авангардистський метод (стиль, напрямок) в образотворчому мистецтві, архітектурі, фотографії та декоративно-прикладному мистецтві.
28. Група Де Стейл та її вплив на архітектуру і мистецтво.
29. Творчість братів Весніних.
30. Творчість архітектора І. Леонідова.
31. Творчість архітектора В. Гропіуса.
32. Творчість архітектора Міс ван де Рое.
33. Творчість Анрі Ван де Вельде.
34. Творчість конструктивіста Ель Лісіцького.
35. Принципи органічної архітектури Ф. Л. Райта.
36. Функціоналізм: особливості, архітектори та основні об'єкти.

Приклади тем рефератів до модуля № 2

1. Особливості неофункціоналізму на прикладі американського творчості Мис ван де Рое.

2. Трансформація європейського функціоналізму на американському континенті в творчості В. Ревелла, Е Ротта, М Ямасакі, Е. Саарінена у середині ХХ ст.
3. Неоекспресіонізм в творчості архітектора Е. Саарінена.
4. Особливості архітектурного регіоналізму на прикладі творчості Оскара Німейєра.
5. Органічна архітектура Алвара Аалто.
6. Неоекспресіонізм в архітектурі 1950–1970 рр.: особливості стилю та об'єкти репрезентанти.
7. Творчість архітектора Ф. Кандели.
8. Особливості структуралізму в архітектурі (1960–1990 рр.)
9. Архітектор структураліст П. Рудольф.
10. Творчість архітектора Л. Кана.
11. Пізній період творчості Г. Шаруна (експресіонізм).
12. Особливості стилю бруталізм в архітектурі.
13. Бруталізм в Англії 1940–1960 рр.
14. Скандинавські версії архітектурного бруталізму 1940–1960 рр.
15. Архітектурний метаболізм 1960–1970 рр.
16. Творчість архітектора К. Танге.
17. Творчість архітектора К. Курокави.
18. Техніцизм в архітектурі. Хай-тек.
19. Творчість архітектора Р. Роджерса – лідера хай-теку.
20. Творчість архітектора Н. Фостера.
21. Представники органічного підходу другої половини ХХ століття.
22. Мости архітектора С. Калатрави.
23. Творчість архітектора Б. Чумі.
24. Пізній період творчості Ле Корбюзьє (експресіонізм).
25. Напрямки в архітектурі постмодернізму по Ч. Дженксу.
26. Роберт Вентурі – ключова фігура теорії постмодернізму.
27. Творчість Джеймса Стірлінга: від модернізму до постмодернізму.

28. Поет залізобетону – П'єр Луїджі Нерві.
29. Творчість архітектора структураліста Сезара Пеллі.
30. Творчість архітектора М. Сафді.
31. Еволюція техніцизму і хай-теку в архітектурі.
32. Регіональні особливості архітектури модернізму в Японії.
33. Неокласицизм в архітектурі 1930–1960 рр.
34. Антиархітектура 1970–1980-х рр.
35. Дзеркальна архітектура 1970–1980-х рр.
36. Постмодерністський класицизм в творчості Р. Бофілла.
37. Творчість архітектора М. Грейвза.
38. Творчість архітектора Г. Холляйна.
39. Творчість архітектора М. Ботта.
40. Творчість архітектора А. Россі.
41. Творчість архітектора Ч. Мура.
42. Творчість архітектора Й. Утсона.

Приклади тем рефератів до модуля № 3

1. Неомодернізм в творчості архітектора К. Портзампарка.
2. Поп архітектура – архітектура для мас.
3. Творчість архітектора П. Портогезі.
4. Деконструктивізм в архітектурі 1980–2000 рр.: ознаки і принципи стилю.
5. Творчість архітектора Д. Лібескінда.
6. Творчість архітектора П. Ейзенмана.
7. Деконструктивізм в творчості З. Хадід.
8. Творчість архітектора Максिमіліана Фуксас.
9. Архітектурна творчість Стівена Холла.
10. Особливості неоавангарда в архітектурі 1980–1990 рр.
11. Архітектурний неомодернізм 1980–2000 рр.
12. «Біла» архітектура Р. Мейера.

13. Творчість архітектора Н. Грімшо.
14. Архітектурні фантазії як специфічний жанр концептуальної архітектури.
15. Творчість архітектора С. Калатрава.
16. Творчість архітектора З. Хадід.
17. Творчість архітектора Ф. Гері.
18. Творчість архітектора Д. Лібескінда.
19. Мінімалізм в архітектурі 1990–200-х рр.: ознаки і принципи, архітектори-представники стилю.
20. Творчість архітектора Т. Андо.
21. Творчість архітектора Рема Колхааса.
22. Постметаболізм (авторська архітектура) 1980–2000 рр.
23. Творчість архітектора Ш. Такамацу.
24. Творчість архітектора К. Кікутаке.
25. Екологічний напрям в архітектурі 1980–2000-х рр.
26. Творчість архітектора Кена Янга.
27. Лендформна архітектура.
28. Особливості нелінійної архітектури.
29. Маніфест параметризму (З. Хадід та П. Шумахер).
30. Архітектурна група Morphosis.
31. Архітектурна група CoopHimmelb(l)au.
32. Філософія архітектури Ф. Хундертвассера.
33. Органічна архітектура Кендрика Бэнгс Келлога.
34. Творчість архітектора Арата Ісодзакі.
35. Творчість архітектора Іто Тойоо.
36. Діяльність і творчість архітектора Бьярке Інгельса.
37. Творчість архітектора Томаса Мейна і групи Морфозис.
38. Творчість архітектора Ф. Старка.
39. Творчість архітектора Р. Піано.
40. Зелена архітектура Еміліо Амбаса.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Черкес Б. Архітектура сучасності [Електронний ресурс] / Б.Черкес, С. Лінда. – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2010. – 384 с. – Режим доступу : <https://www.twirpx.com/file/920000/>
2. Стародубцева Л. Архітектура постмодернізму / Л.Стародубцева. – Київ : «Спалах», 1998. – 207с.
3. Орельская О. Современная зарубежная архитектура [Електронний ресурс] : учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / О. В. Орельская. – М. : Издательский центр «Академия»,2006. – 272 с.– Режим доступу: http://academia-media.kz/ftp_share/_books/fragments/fragment_19664.pdf
4. Arghitectural record [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.architectural_record.com/articles/14904-lindt-home-of-chocolate-by-christ-gantenbein.
5. Архітектурні теоретичні концепції останньої чверті ХХ – початку ХХІ століть. [Електронний ресурс]. Хрестоматія з курсу «Теорія й критика архітектури ХХ ст.». – Харків : ХНАМГ, 2007. – Режим доступу: <http://eprints.kname.edu.ua/32830/1/%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%D0%B8%20%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%86%D1%96%D0%B9-2013-9-%D0%9B-%D0%BF%D0%B5%D1%87.pdf>
6. Мухортов М. Конспекти лекцій й методичні матеріали з самостійної роботи з курсу «Теорія й критика сучасної архітектури», частини 1 та 2 [Електронний ресурс] / М. Л. Мухортов. – Харків: ХНАМГ, 2005, 2006.– Режим доступу: <https://eprints.kname.edu.ua/29011/1/2011%20%D0%BF%D0%B5%D1%87.%2051%D0%9C%20%D0%A1%D0%B0%D0%BC%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%B0%20%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D1%82%D0%B0%20%D0%B7%20%D0%A2%D0%9A%D0%A1%D0%90.pdf>
7. Хайт В. Л. Архитектура Запада. Книга 4.: Модернизм и постмодернизм. Критика концепций. [Електронний ресурс] / В. Л. Хайт. – М. : Стройиздат, 1987.– Режим доступу: <http://books.totalarch.com/n/4953>

8. Иконников А. В. Зарубежная архитектура от «новой архитектуры» до постмодернизма [Электронный ресурс] / А. В. Иконников. – Москва: Стройиздат, 1982. – 255 с. – Режим доступа: http://books.totalarch.com/foreign_architecture_from_new_architecture_to_postmodernism_ikonnikov
9. Кензо Танге. 1949–1969. Архитектура и градостроительство. [Электронный ресурс]. Составитель Удо Культерман, Перевод с немецкого: Трояновская Т.А. – М.: Стройиздат, 1978. – 252 с. – Режим доступа: http://books.totalarch.com/kenzo_tange_1949_1969_architektur_und_stadtebau
10. Хан-Магомедов С. О. Архитектура советского авангарда. В 2-х книгах [Электронный ресурс] / С. О. Хан-Магомедов – М.: СХ, 1996.
11. И. Блохина. Всемирная история архитектуры и стилей [Электронный ресурс] / И. Блохина. – Изд-во АСТ, 2014. – 400 с.– Режим доступа: <http://books.totalarch.com/node/4427>
12. Маевская М. Норман Фостер. (Великие архитекторы. Том VIII) [Электронный ресурс] / М. Маевская. – Комсомольская правда – М.: Директ-Медиа, 2015. – 70с. – Режим доступа: http://books.totalarch.com/norman_foster_great_architects
13. Дженкс Ч. «Мова архітектури постмодернізму» (1977). [Электронный ресурс]. – Режим доступа: сайт: <http://books.totalarch.com/n/0641> або <https://elima.ru/articles/?id=163>
14. Русева В. Людвиг Мис Ван дер Роэ (Великие архитекторы. Том 25) [Электронный ресурс] / В. Русева. – Комсомольская правда / М.: Директ-Медиа, 2015.– 72 с. – Режим доступа: <http://books.totalarch.com/node/6434>
15. Тарханова С. Вальтер Гропиус (Великие архитекторы. Том XXIV). [Электронный ресурс] / С. Тарханова. – Комсомольская правда – М.: Директ-Медиа, 2015.– 72 с. – Режим доступа: <http://books.totalarch.com/node/6442>
16. Геташвили Н. Оскар Нимейер (Великие архитекторы. Том XXI). [Электронный ресурс] / Н. Геташвили. – Комсомольская правда. – М.: Директ-Медиа, 2015. – 70 с.– Режим доступа: <http://books.totalarch.com/node/6878>

17. Капустина И. Холляйн (Великие архитекторы. Том XIX) [Электронный ресурс] / И. Капустина. – Комсомольская правда – М.: Директ-Медиа, 2015.– 72 с.– Режим доступа: http://books.totalarch.com/hans_hollein_great_architects
18. Коновалова Н. Андо (Великие архитекторы. Том XV). [Электронный ресурс]. / Н. Коновалова. – Комсомольская правда – М. : Директ-Медиа, 2015.– 70 с.– Режим доступа до ресурсу: <http://books.totalarch.com/node/4087>
19. Кинякина Е. Либескинд (Великие архитекторы. Том XIV). [Электронный ресурс] / Е. Кинякина. – Комсомольская правда – М. : Директ-Медиа, 2015. – 70 с.– Режим доступа: <http://books.totalarch.com/node/3784>
20. Фоменко С. Калатрава (Великие архитекторы. Том XI). [Электронный ресурс] / С. Фоменко. – Комсомольская правда – М. : Директ-Медиа, 2015. – 70с. – Режим доступа: <http://books.totalarch.com/node/3687>
21. Геташвили Н. Ле Корбюзье (Великие архитекторы. Том IV). [Электронный ресурс] / Н. Геташвили. – Комсомольская правда – М.: Директ-Медиа, 2014. – 70 с. – Режим доступа: <http://books.totalarch.com/node/2622>

ДОДАТОК А

ПРИКЛАД ОФОРМЛЕННЯ ПРЕЗЕНТАЦІЇ ТА ІЛЮСТРАЦІЙ ДО РЕФЕРАТІВ

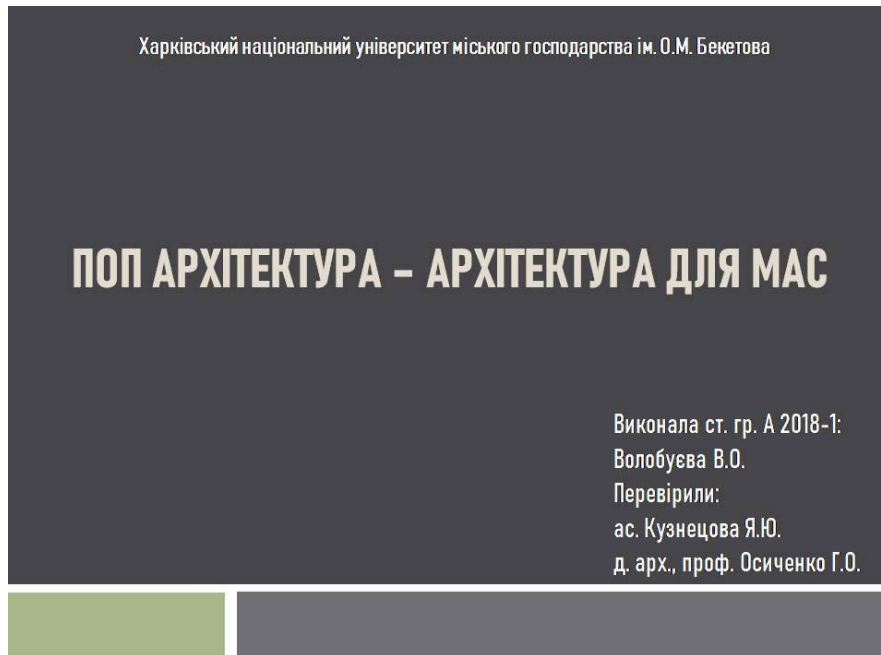

Рисунок А.1 – Презентація студентки 3 курсу В. Волобуєвої, 2020 р.
Обкладинка

Вступ

До однієї з різноманітних постмодерністських експериментів відноситься і так звана популярська архітектура, яка перекутується з аналогічним напрямком в мистецтві – популярним мистецтвом, або поп-артом. Поп-арт-напрямок в мистецтві зародився в 1950-1960-х роках, для якого характерні використання і переробка образів масової (популярної) культури, коли вихідний образ парадоксально і пролічно перетворюється.

Поп-Архітектура, або "архітектура для мас", розрахована на смаки середньостатистичного споживача і часто визначається німецьким словом "Kitsch" (що означає стару річ, що продається за гроші), яке має зневажливий відтінок, що характеризує фальшиве твір. Для кітч характерні сентиментальність, патетика, кривизна кольору, надмірок декору, навмисний еklekтизм, відробки від дорогі матеріали.

У всіх капітальних працях і відручаннях з архітектури XX ст., стін як і у всій історії архітектури, аналізуються і наводяться ретельно відібрані твори архітектури, які виражають під визначено унікальних, найхарактерніших для того чи іншого стилю напрямку або для творчості того чи іншого майстра архітектури. Насправді основну масу будівель і споруд в більшості країн Заходу становить далеко не «висока Архітектура», а та, яка відноситься до продукції масового споживача і яка визначається іншими критеріями. Вона адресована так званому середньому споживачеві, найбільш більшості. Архітектура вилізає в кінцевому рахунку на його свідомість, на ціннісній орієнтації. Механізм масової культури зводиться до приведення думок і смаків до певного стандарту. Цьому сприяє збут масовими тиражами "культурних цінностей", вироблених з мінімальними витратами. Кітч створюється в розрахунок на низький рівень культури споживача. В даний час кітч у всьому світі багатоліній і звернений до різних категорій споживача. Кітч входить в число засобів широкого впливу на суспільну свідомість. Він розрахований на споживача, який не знає мистецтва. Є кітч, розрахований на гордоїм другого покоління, яке вже засвоїло атрибути міської культури, має поверхове зіткнення з культурою. Їх смаки орієнтовані зазвичай на еklekтичну архітектуру. Є кітч, який оперує формальними елементами авангардного мистецтва, він визначається в зовнішніх атрибутах і прізмачений тит, хто прагне увійти до складу еліти. Зазвичай в цьому випадку використовується імітація новаторства.

Рисунок А.2 – Презентація студентки 3 курсу В. Волобуєвої, 2020 р.
Вступ

Ресторан Fish Dance (1986-1987 рр.) арх. Френк Гері

Всесвітньо відомий американський архітектор Френк Гері, якого називають жартівником в архітектурі, непередбачуваний у своїй творчості. Коли архітектори-постмодерністи звернулися до історизму, він вибрав для себе метафору-рибу і присвятив їй ряд своїх творів. Це і світильники, і скульптури, і навіть будівля ресторану в Кобе, Японія (1986-1987 рр.), яке демонструє контрастність художніх смаків суспільства між «високим мистецтвом» і кітчем. Гра та іронічність в архітектурі стали наддими художніми приймами.

Рисунок А.3 – Презентація студентки 3 курсу В. Волобуєвої, 2020 р.
Продовження 1

Комплекс готелів «Лебідь» і «Дельфін» в Орlando, штат Флорида, США (1987 р.) арх. Майкл Грейвз

Комплекс готелів «Лебідь» і «Дельфін» в Орlando, штат Флорида, США (арх. Майкл Грейвз, 1987 р.), є варіацією постмодернізму в дусі комерційного кітчу, який виник через затребування світом У. Діснея. Комплекс готелів прикрашений гігантськими скульптурами. Це іронічна декорація у вигляді 16-метрових лебедів і риб, триповерхових раковин, гігантських блакитних хвиль, зображених на тлі ражеских стін 12-поверхових будівель з арочним силуетом. В інтер'єрах також відзначається наявність бутафорії: картонні Пальми, гіпсові Папути на стінах. Тут причітується жана відмова від «серйозної» архітектури.

Рисунок А.4 – Презентація студентки 3 курсу В. Волобуєвої, 2020 р.
Продовження 2

Комплекс готелів «Лебідь» і «Дельфін» в Орландо, штат Флорида, США (1987 р.) арх. Майкл Грейвз

Великий готель спирається на гігантський трикутний елемент у центрі, що перетинається лінійним об'ємом зі злегка зігнутою верхньою. Чотири крила висовуються від головної будівлі до води, в той час як великий конференц-центр розгортається під кутом позаду. Менший Лебідь повторює плавно вигнутий юстик своєї сестри, але має тільки два крила. Також в результаті Фасади двох готелів прикрашені масштабними візерунками. Бананові листя покривають дельфіна, в той час як абстрактні Хелмі можуть бути знайдені через меншого Лебедя, запам'ятовуючи з вологого тропічного пейзажу Флориди. Дахи покріті декоративними тваринами, які відлітають назван будівлі, що робить їх легко помітними для гостей здалеку.

Рисунок А.5 – Презентація студентки 3 курсу В. Волобуєвої, 2020 р.
Продовження 3

Центральна бібліотека Денвера (1996 р.) арх. Майкл Грейвз

Майкл Грейвс, один з найбільш шанованих і оригінальних умів постмодерністської архітектури, був замовлений в 1990 році для оповілення та проєктування розширення центральної бібліотеки Денвера.

Відомий своєю сюрреалістичною та "розважальною" архітектурою; Грейвс реалізував традиційні постмодерністські мотиви абстрактних класичних форм, натуральних матеріалів та кольорів, які зазвичай зустрічаються в мистецтві століття.

Настільки, що Додовнення Грейвса і оригінальна бібліотека – дві частини в більшому складі, які пов'язані триміжверхнім атриумом. Експансивний Атриум служить новим головним входом, який стає освітленим центром орієнтації і звернення відвідувачів в будь-яке крило бібліотеки.

Рисунок А.6 – Презентація студентки 3 курсу В. Волобуєвої, 2020 р.
Завершення
(презентація представлена не в повному обсязі)

1

2

3

4

5

КОНСТРУКТИВИЗМ

(від лат. *constructio* — побудова) — авангардистський стиль (метод, напрямок) в образотворчому мистецтві, архітектурі, художньому конструюванні, літературі, фотографії та декоративно-прикладному мистецтві, що зародився в 1915 році і існував протягом 1930 років в СРСР. .

Характеризується суворістю, геометризмом, лаконічністю форм і монолітністю зовнішнього вигляду. В архітектурі конструктивізм отстоює раціональну доцільність, економічність, лаконізм у засобах вираження. декоративність, схематизує мову архітектури.

Головною його особливістю є артикуляція та вияв конструктивної схеми будівлі в її об'ємно-просторовій композиції. У порівнянні з європейським функціоналізмом відрізняється більш виразними і пластичними об'ємно-просторовими композиціями.

Найвідомішою архітектурною школою цього періоду в СРСР був ВХУТЕМАС - ВХУТЕІН.

Представники архітектурного конструктивізму в СРСР: К. Мельников, І. Голосов, брати Весніні, І. Леонідов та інші

Рисунок А.7 – Приклад оформлення ілюстрацій до доповіді і реферату.
Конструктивізм в архітектурі.

Виконала студентка 3 курсу Григорян Діана, 2020 р.

6

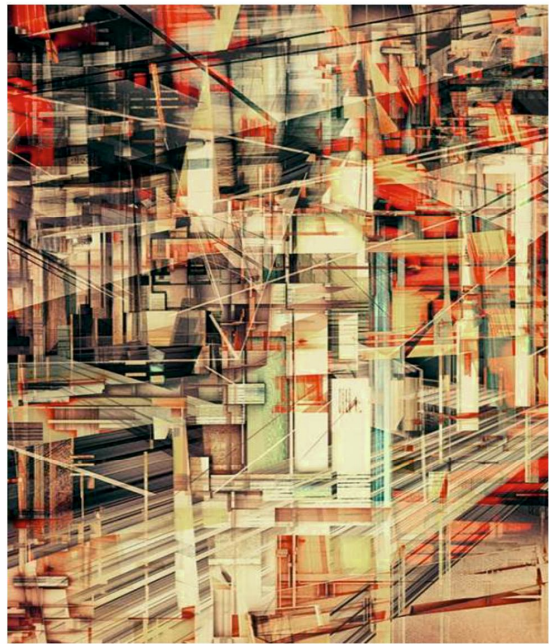
7

9

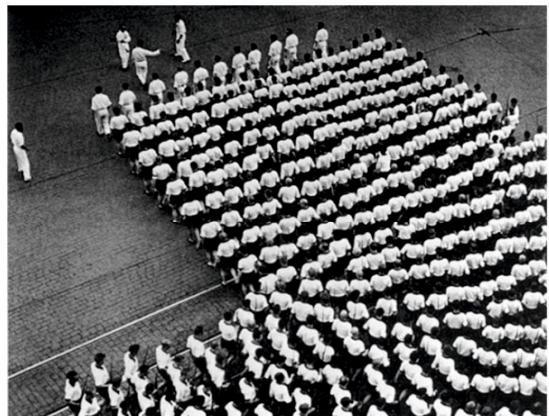

10

8

- 1 - ДК им. Зуева (Арх. І. Голосов)
- 2 - Клуб ім. Русакова. Москва.
(Арх. К. Мельников)
- 3 - Будівля міністерства автомобільних доріг (Арх. Г. Чахава і З. Джалаганія)
- 4 - Держпром. Харків (Арх. С. Серафимов)
- 5 - Будинок Мельникова (Будинок-майстерня архітектора К. Мельникова)
- 6 - «Клином красным бей белых» плакат Ель Лисицького
- 7 - ілюстрація з книги "101 архітектурна фантазія" Якова Черніхова
- 8 - графічна робота Фотороботи Олександра Родченка:
- 9 - портрет Лілі Брик для плаката Ленгіз.
- 10. Збір на демонстрацію, 1928
- 11 - Спортивний клуб «Динамо», 1935

11

Рисунок А.8 – Приклад оформлення ілюстрацій до доповіді і реферату.
Конструктивізм в мистецтві.
Виконала студентка 3 курсу Григорян Діана, 2020 р.

1. Офісний центр Solaris Fusionopolis, Сингапур, 2008. "Вертикальний лінійний парк»
2. Проект "Зелений хмарочос" або вежа Editt Tower, Сингапур.
3. Spire Edge Manesar, Гургаон, Індія.
4. Національна бібліотека Сингапуру, 2006
5. Menara Mesiniaga, Куала Лумпур, Малайзія, 1992.
6. Креслення вежі Менара Месініага.

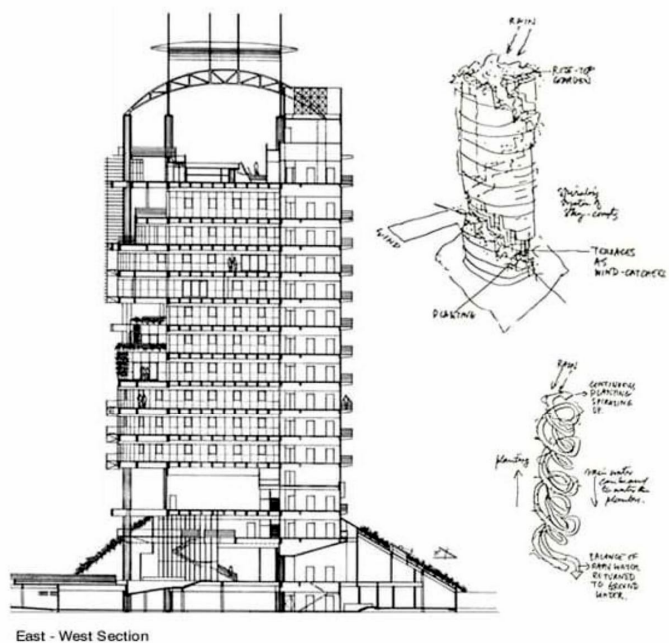

Кен Янг / Ken Yeang / - один з провідних у світі фахівців в галузі екологічного та енергозберігаючого дизайну. Малайзійський архітектор, підприємець і науковий письменник, учений в області так званої «зеленої архітектури».

Основна спрямованість творчості Кена Янга - це "зелені" висотні будівлі, так звані "биоклиматические хмарочоси". У 2012 році - резидент Творчої садиби

5

6

Рисунок А. 9 – Приклад оформлення ілюстрацій до доповіді і реферату.
Архітектор Кен Янг.

Виконала студентка 3 курсу Анжеліка Дончак, 2020 р.

1

2

3

4

Рисунок А.10 – Приклад оформлення ілюстрацій до доповіді і реферату.
Архітектор Кен Янг (продовження).
Виконала студентка 3 курсу Анжеліка Дончак, 2020 р.

Виробничо-практичне видання

Методичні рекомендації
до організації самостійної роботи та проведення практичних занять
із навчальної дисципліни

«АРХІТЕКТУРНІ СТИЛІ ХХ СТОЛІТТЯ»

*(для студентів 3 курсу
спеціальності 191 – Архітектура та містобудування)*

Укладач **ОСИЧЕНКО** Галина Олексіївна

Відповідальний за випуск *О. А. Попова*
За авторською редакцією
Комп'ютерне верстання *О. В. Смірнова*

План 2021, поз. 47М

Підп. до друку 10.02.2021. Формат 60 × 84/16.
Друк на ризографі. Ум. друк. арк. 1,6.
Тираж 50 пр. Зам. №

Видавець і виготовлювач:
Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова,
вул. Маршала Бажанова, 17, Харків, 61002.
Електронна адреса: rektorat@kname.edu.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
ДК № 5328 від 11.04.2017.